

lig Tid ikke komme tilstede. Saadanne Indretninger ligge saagodtsom alle tilhøbe i selve Kjøbstæderne. Da disse ere forholdsvis langt fattigere end Landdistricterne, har det i Reglen holdt overordentligt haardt at faae Kjøbstæderne til at give et tilsvarende og passende Bidrag; de have som oftest, før at kunne gjøre det, maattet sætte sig i en Gjæld, som de have været længe om at afbetale, medens derimod de i disse Foretagender interesserede Landbrugere have kunnet overkomme deres Udgifter dertil ved et enkelt Aars Indtægt eller i alt Fald ved lidt større Udskrivninger i nogle faa Aar. Disse Indretninger ere — jeg kommer her til at gjentage Noget, som en æret Representant for et Landdistrict (Haffner) allerede har udtalt — stiftede, og den hele Beregning er opgjort under Forudsætning af en Tilgang af en bestemt Størrelse; den hele Institution er baseret paa en vis calculeret Masse af Arrestanter, en vis calculeret Masse af Syge; dertil er Eiendommen kjøbt og bygget, derpaa er det Hele beregnet. Derfom nu et Amtsraad skulde stille sig paa samme eenfaldige Landbostandpunkt, hvorpaa den ærede Regjering efter min Overbeviisning har stillet sig, og vilde ud af et saadant Fællesskab, saa siger jeg, at der, naar man gik ind derpaa, derved vilde skee Kjøbstaden den største Uret af Verden. Selv om man udbetalte den en Sum for, hvad der ved Anlægget havde været paaregnet for den ene Parts Vedkommende, skal den jo saa sidde inde med de store Bygninger, det store Apparat, Lønninger, Inventarium osv., som den aldrig vilde været saldet paa at skaffe sig og indrette paa egen Haand, og allermindst saa stort. Disse Indretninger ere, som sagt, beregnete paa et Fællesskab, som jeg ikke seer, at Kjøbstaden kan være tjent med, at Landdistrictet vil udløse sig af. Et andet Moment, som jeg vil gjøre gjældende, er allerede blevet berørt strax fra Først, af idag. Man siger nemlig, at der ikke vil blive rokket ved disse Forhold, naar der foreligger en Contract. Men jeg svarer dertil, at intet af disse Forhold er opstaaet, uden at det i sit Væsen er contractmæssigt, medens jeg paa den anden Side troer temmelig sikkert at turde sige, at der ikke er et eneste af dem, der fremtræder

i en saadan Contractsform, at man kan gjøre Contracten gjældende ved Lov og Dom. Jeg har været med til at stifte ikke faa af den Art Fællesskabsforhold — det er noget af det Fornuftigste, som jeg har været med til at gjøre i mit Liv —, men jeg veed ikke af, at noget saadant Fællesskab er blevet paatvunget nogen af Parterne. Man har forhandlet, indtil man er bleven enig, og Overenskomsten er saa af Amtmanden bleven indstillet til Ministeren, der maaskee har erhvervet kongelig Resolution derpaa. Men Forholdet er jo dog ikke desto mindre væsentligt contractmæssigt, og at op hæve det ved en Resolution er altsaa i sit Væsen et Contractsbrud. Naar jeg undtager Thing- og Arresthuse og det Slags Bygninger, hvis Opførelse kun indeholdt Udførelsen af et ligefremt Lovbud, er der mig ikke noget Tilfælde bekendt, hvor man har anseet sig berettiget til at paatvinge vedkommende Commune slige Indretninger. Ved Sygehuse og Arbejdsanstalter og andetdeslige har der altid fra alle Parter Side været fuldkommen Frihed tilstede. Det er saa langt fra, at Fællesskabet har været til Skade, at jeg tværtimod kan sige, at det, at slige Anstalter have kunnet være vel udfyrede og vel bestyrede, som Regel — man kan jo altid kun tale om saadanne Tilfælde med visse Undtagelser — har været betinget af, at de have havt større Tilgang; end det enkelte Landdistrict eller den enkelte Kjøbstad vilde kunne yde, og der vil altsaa som Følge deraf kræves langt større Bidrag fra den enkelte Commune, der beholder dem, naar Fællesskabet nu med Gøt skulde falde bort. Mange af dem vilde komme til at staae halvt tomme, mange af dem vilde maaskee blive havede; det vilde kort sagt betegne en Tilbagegang i en Udvikling her i Landet, som har været til stor Nytte. — Medens jeg altsaa mener, at enhver mindre Juddeling af Amtet i forskellige Kredse bør udslettes med Bløgen, om jeg maa bruge dette Udtryk, der tidligere er blevet benyttet af en anden Taler, fordi de Anliggender, hvorom der ved disse mindre Juddelinger er Tale, angaae analoge Tilfælde i det hele District, og fordi disse Anliggender først ved at smelte sammen for det hele Amt faae en virkelig communal Representation, og medens jeg endvidere mener, at de Tilfælde,